

Met stokoude Chinese ballen werd géén polo gespeeld

In een Chinees graf van drieduizend jaar oud zijn drie leren ballen gevonden. Ze zijn waarschijnlijk gebruikt voor sport en spel.

Door onze redacteur
Hendrik Spiering

AMSTERDAM. Drie kleine leren ballen uit het prehistorische Yanghai-grafveld in het oosten van de Chinese provincie Xinjiang zijn de oudste aanwijzingen voor sport in Eurazië. Een team van Chinese, Zwitserse en Duitse onderzoekers onder leiding van de Duitse sinoloog Patrick Wertmann heeft ze met C14 gedateerd op

de periode rond 1050 voor Christus (tussen 1189 en 911 v.Chr.). Het gaat om dichtgebonden leren 'zakken' met een doorsnee van acht of negen centimeter. Ze zijn gevuld met leren strips of met haar. Op twee ervan is een rood kruis aangebracht. Ze worden deze maand beschreven in het *Journal of Archaeological Science: Reports*.

Welke sport er drieduizend jaar geleden kan zijn gespeeld op die kurdroge plek (16 millimeter regenval per jaar) bij de stad Turfan in het Noordwest-Chinese Tarim Bekken is nog onduidelijk. Gebruik in een spel of een sport is wel waarschijnlijk, schrijven de onderzoekers. Want de ballen zijn te licht om in de jacht te gebruiken (in een bola of een slinger). Gebruik als doelwit voor boogschutters zou nog

kunnen, maar in de ballen zijn geen sporen van gaten door pijlpunten te vinden.

Opgeschilderd kruis

De graven behoren tot de Subeixi cultuur, een typische steppecultuur uit de bronstijd, waarin boogschieten, paardrijden en mobiliteit belangrijk waren. Onder meer werd in de graven ook de oudste broek gevonden, duidelijk ontwikkeld voor paardrijden.

Gebruik van de ballen in een vroege vorm van het polospel zou dus voor de hand kunnen liggen. En toen de vondst van de ballen een jaar of vijf geleden bekend werd, was dat ook direct de conclusie van veel commentaren.

In een oude tekening van deze nog altijd populaire vorm van 'hockey te

paard', in een achtste-eeuws Chinees graf, zijn de poloballen zelfs óók voorzien van een opgeschilderd kruis. En in andere graven van dezelfde Yanghai-begraafplaats waren gebogen stokken gevonden die behoorlijk op polostokken zouden lijken.

Maar helaas voor de polo-fans. Het nieuwe onderzoek maakt het onwaarschijnlijk dat het in Yanghai gaat om de oudste poloballen. De nieuwe datering van de ballen plaatst ze duidelijk in een eerdere periode dan de mogelijke polosticks uit de andere graven. Die gebogen stokken komen uit graven die vrijwel allemaal gedateerd zijn op de zevende tot vierde eeuw voor Christus, en de enige stok die uit een ouder graf komt (tiende tot achtste eeuw) lijkt eigenlijk meer op

een boemerang. De onderzoekers zien er ook helemaal geen polostokken in. De gepolijste stokken, tien van tamarisk en twee van wilgenhout, zijn daar veel te kort voor.

Buiten de Euraziatische landmassa zijn overigens oudere aanwijzingen voor sport gevonden dan de Yanghai-ballen. In Egypte is in een kindergraf uit 2500 voor Christus een tot bal samengebonden linnen lap aangetroffen en in een ander Egyptisch graf uit circa 1900 voor Christus een afbeelding van twee mannen die met sticks en een baleen soort hockey spelen. Uit Midden-Amerika zijn rubber ballen bekend uit 1600 voor Christus en ook speelvelden voor een balspel (soms Pok-A-Tok genoemd) waarbij de spelers met hun heupen de bal spelen.